

Přehled o rozvoji vybraných dovedností a způsobilostí dítěte v oblasti psychologické

Jméno dítěte: Datum narození:.....

Datum nástupu do MŠ: Školní rok/třída:.....

Data záznamů:

Kdy a jak záznamový arch používat

Tento arch představuje **doplňkové pozorovací a hodnotící schéma** vhodné v tom případě, že **pozorujeme u dítěte problémy jen v určitých dovednostech**, v tomto případě těch, které jsou potřebné pro pozdější osvojování si triviálních úloh. Lze jej používat průběžně, a také pro výstupní diagnostiku dítěte jako nástroj včasné intervence před vstupem dítěte do povinného vzdělávání.

Dovednosti dítěte můžeme posuzovat a zapisovat buď v určitých etapách nebo průběžně. Záznam provádíme tak, že buď k určitému datu označíme okénka u těch činností, které dítě zvládá, popř. zaškrtneme nabízené možnosti. Pokud pracujeme s archem průběžně, do okének můžeme vpisovat datum či věk dítěte, kdy si dovednost osvojilo. Pět sloupců postačuje pro pět záznamů, v případě potřeby je možno doplnit další.

Při práci s tímto archem je třeba se řídit postupy a pokyny popsányými a doporučenými v Metodice na podporu individualizace vzdělávání v podmínkách mateřské školy. Výsledný záznam je **pracovním materiálem pedagoga**, který má dítě ve své péči a slouží výhradně k tomu, aby pedagog mohl citlivěji a spolehlivěji přizpůsobovat vzdělávání jeho individuálním potřebám a možnostem. **Je nutno zajistit, aby se záznam nedostal do nepovolaných rukou či nebyl zneužit v neprospěch dítěte.**

1. Formální vyspělost řeči

Které hlásky dítě vyslovuje chybně:

.....

Dítě je v logopedické péči z důvodu:

.....

2. Gramatická správnost řeči*Všímejte si a poznamenejte, ve kterých mluvnických kategoriích má dítě problémy:*

- rozlišování jednotného množného čísla					
- užití předložek (v, na, pod aj.)					
- užití přítomného, minulého a budoucího času					
- rozlišení rodů					
- skloňování podstatných jmen					
- časování sloves					
- užití podmíňovacího způsobu („měl by“)					

3. Kvalita slovního projevu*Všímejte si a poznamenejte, zda dítě:*

- zajímá se o zpěv, recitování, přednes, dramatizaci					
- zajímá se o slovní hříčky, má rádo humor					
- umí vytvořit rým					
- identifikuje ve slově hlásku počáteční					
- identifikuje hlásku koncovou					
- identifikuje hlásku uprostřed slova					
- rádo sleduje televizi, filmy, divadlo					
- má zájem o knížky					

4. Rozlišování grafických znaků a obrazných symbolů*Všímejte si, jak dítě rozlišuje grafické znaky s abstraktní podobou:*

- občas, jen u některé					
- často, většinu					
- vždy, ve všech případech					

Všímejte si, zda dítě:

- zná některá písmena a číslice					
- dovede některá písmena a číslice napsat					
- zná všechna písmena					
- dovede číst jednotlivá slova					
- dovede číst souvislé texty					
- čte si již pro sebe					

5. Grafické dovednosti a kresba

Všímejte si, jaké jsou grafické dovednosti dítěte a jak napodobuje tvary:

- dítě pouze čmárá					
- snaží se napodobit základní geometrické tvary, výsledek není vždy zdařilý (čára svislá – vodorovná – vlnovka – ovál – kruh – křížek – čtverec – obdélník – trojúhelník – kosodélník) ¹					
- dobře zvládne nakreslit základní geometrické tvary (čára svislá – vodorovná – vlnovka – ovál – kruh – křížek – čtverec – obdélník – trojúhelník – kosodélník)					

Všímejte si kresby dítěte a jejího významu:

- kresba je čmáranice bez významu					
- kresba vykazuje základní grafické tvary, dítě je pojmenovává buď v průběhu kreslení, nebo před kreslením, často se stane, že výsledek je pojmenován jinak, než bylo původně zamýšleno					
- dítě od počátku kreslí s určitým záměrem, který je dodržen					

Všímejte si kresby lidské postavy:

- dítě počíná kreslit lidskou postavu ve tvaru „hlavonožce“					
- lidská postava obsahuje již všechny hlavní části těla (např. hlava – trup – končetiny ztvárněné jednou čarou)					
- lidská postava obsahuje ještě další části těla (např. krk, končetiny dvojdimenzionální, prsty na končetinách, na hlavě detaily – obličej, vlasy, pokrývka, na trupu detaily v oblečení aj.)					

Všímejte si námětové kresby:

- kromě samostatné kresby lidské postavy je dítě schopno napodobit další náměty: dům, slunce, aj.					
- kromě samostatné lidské postavy v jakémkoli ztvárnění dítě samostatně kreslí další náměty: dům, slunce, aj.					

6. Časoprostorová orientace

Všímejte si a postupně poznamenávejte (zaškrtnutím), co už dítě zvládá, čemu rozumí a co umí správně používat:

- pojmosloví charakterizující umístění předmětů v prostoru: na, nad, pod, za, před, nízko, vysoko, mezi, daleko, blízko, vpravo, vlevo, vpředu, napravo od, nalevo od, uprostřed, na kraji, na konci
- pojmosloví směřování předmětů: dopředu, dozadu, nahoru, dolů, za mne, přede mne, vedle, doprava, doleva, do středu
- pojmosloví velikosti: dlouhý, krátký, velký – malý, větší – menší – nejmenší – největší, stejný
- pojmosloví váhy: lehký – těžký, lehčí – těžší, nejlehčí – nejtěžší, stejně těžký
- pojmosloví času: dlouho – krátce, dlouho – déle, dříve – později, předtím – potom
- určování času: ráno, večer, dopoledne, odpoledne, dnes, včera, zítra, dny v týdnu, názvy ročních období, označování příslušného měsíce v roce

¹ Zaškrtněte, který konkrétní geometrický tvar dítě zvládá. Platí i pro všechny další položky, kde jsou uváděny konkrétní možnosti.

7. Číselné a matematické představy

Všímejte si a postupně poznamenávejte (zaškrtnutím), co už dítě zvládá, čemu rozumí a co umí správně používat:

- pojmosloví geometrických tvarů: kruh, čtverec, trojúhelník, obdélník, koule, kostka, krychle
- dítě dovede manipulovat s geometrickými tvary: prostorovými – kostky, plošnými skládkami, dovede seskupovat tvary či jiné předměty do množin (souborů) podle určité vlastnosti (barva, tvar, velikost), třídit materiál podle určitého pravidla
- dítě zvládá porovnávat prvky (množiny, soubory), odhadovat a určovat, ve kterém ze souborů je nejméně – stejně – nejvíce prvků, který z daných prvků (např. pastelky) je kratší – delší aj.
- dítě vyjmenuje číselnou řadu do
- dítě určí početnost souboru (tj. spočítá počet daných prvků): do 3, do 5, do 7, do 10, víc než 10
- dítě dovede posoudit početnost dvou množin (souborů) a určí, o kolik je jeden z nich větší – menší než druhý („Na pravé hromádce je o dva korálky víc než na hromádce druhé“)
- dítě vyřeší jednoduchou slovní úlohu („Jeden banán a dva banány, kolik je to banánů celkem?“ „Když máš tři jablíčka a jedno sníš, kolik ti jich zbude?“)

Závěry pro pedagogickou práci: